

VOETTOCHT DOOR HET VERLEDEN VAN OVERASSELT IN 1846

Door J. van Schevichaven, predikant te Heumen, Malden en Groesbeek

In 1846 verscheen bij uitgeverij Thieme in Nijmegen het boek 'Geschiedkundige plaatsbeschrijving van het Rijk van Nijmegen' door J. van Schevichaven. Het boek beschrijft verschillende wandelingen waaronder 'Derde wandeling Over- en Nederasselt, Grave. De oorspronkelijke tekst die betrekking heeft op Overasselt en speciaal Worsum, wordt hieronder weergegeven aangevuld met commentaar, illustraties en hedendaagse foto's.

Redactie: Harrie Joosten, Gerard Rooijackers, Harrie Filmer

Vertrekpunt Heumen

Wij gaan morgen, bij gunstig weder, naar Over- en Neder-Asselt, genieten dáár een belangrijk uitzicht op Grave, steken dan de Maas over, en overnachten in laatstgenoemde stad; den volgenden dag zullen wij ons, reeds vroegtijdig, op weg naar Wijchen begeven; welk aanzienlijk dorp wij op onze wijze willen opnemen, dan gaan wij naar Leur, vervolgens naar Niftrik, en na onze oogen op het grijze Batenburg te hebben gevestigd keeren wij, over Keent en Balgooi, naar Heumen terug.

Heumen - Overasselt

Spoedig waren wij reisvaardig en verlieten wel te moe de pastorie¹. Nu hadden wij ons onmiddellijk achter dezelve over den Maasdijk, naar de plaats onzer bestemming kunnen begeven, doch de gezigten van daaraf zijn veel schoner, wanneer men langs dien weg herwaarts weder keert.

En als wij dan eens met het helderst maanlicht begunstigd werden, dan zagen wij in hetzelfde de stil vlietende Maas, waarin zich, de aan gene zijde liggende dorpen spiegelen: de witte torens van Heumen en Mook, en daar achter de schier zwarte bergen!

Afbeelding 1: Zicht op stuwwal vanaf Heumen met kerk Molenhoek.. De koperen koepel van Jachtslot Mookerheide is zichtbaar (Jan J Luden, 1903)

Het was vooral deze rede, die mij drong, mijnen vriend, dezen weg binnendoor, zoo als men hier zegt, naar Over-Asselt te geleiden. Wij waren dan nauwelijks de waai of kolk aan het einde van den tuin der pastorie voorbij, toen ons een houten wegwijzer met twee armen te kennen gaf, dat wij naar Wijchen genen, naar Grave dezen weg, behoorden in te slaan: zoo verkregen wij volkomene gerustheid, om het pad te vervolgen, waarop wij ons bevonden, en hetwelk ons over eenen dam² geleidde, die daar was opgeworpen, om het menigvuldige kwelwater te keeren. En toch kan de rijweg, hier beneden in den winter, als de stand van het rivierwater hoog is, meestal niet gebruikt worden. Dan is de hoge Maasdijk, van groot nut, want even als

¹ Deze pastorie staat aan de Dorpstraat 41, te Heumen tussen het viaduct en het Rentmeestershuis

² Oude dijk tussen de Vogelzang en Maasdijk

hij dan der voerlieden eenige toevlucht is, zoo is hij ook den binnen zijnen kring gehuisvesten ten eenigen beschermer.

Vosseneinde en Galberg

Die dijk lieten wij nu op eenigen afstand aan onze linkerzijde; terwijl wij aan onze regter het Heumensch Vosseneinde en de Galberg³, dien wij reeds kennen, hadden; van alle zijden omgeven door schoon en welig groeiend kreupelhout, waartusschen zich de wilg, de berk, de beuk, de eik en de den regt schilderachtig vertoonen.

Vogelenzang

Toen wij den dam aftraden, bemerkten wij vóór ons een aantal kleine boerenwoningen, in bekoorlijke wanorde verspreid. Wij bevonden ons in den Vogelenzang; zoo wordt die buurt, gedeeltelijk onder Heumen en Over-Asselt gelegen, genoemd, denkkelijk naar het groot aantal vogelen, die hier in het hout huisvesten, en de goedheid van den Schepper zingen.

De Heegt

Weldra viel het oog van mijnen vriend op eene zeer schoone laan, aan welker einde hij een vrij groot huis meende te ontdekken, dat hij voor eene buitenplaats aanzag, maar waarvan ik hem vertelde dat het thans niets meer dan eene boeren hofstede was in de wandeling gewoonlijk de Heeg genoemd.

Afbeelding 2: Boerderij de Heegt 1972. Behoort tot de oudste hoven van Worsum. Wordt al genoemd in een verkoopakte uit 1452.

Foto: Gerard Rooijackers

³ Waarschijnlijke ligging zuid-west hoek camping Heumens bos

Bloemershof

Kort daarachter ligt Worsum, met Bloemershof, dus genaamd naar eenen heer Bloemers, die hem in eigendom toebehoorde. De plaats, was in den omtrek beroemd door zijne vischrijke grachten, boomgaarden, en eene buitengewoon groote duiventil, maar, wat is de mensch en zijne heerlijkheid! er is thans schier niets dan de naam van overgebleven.

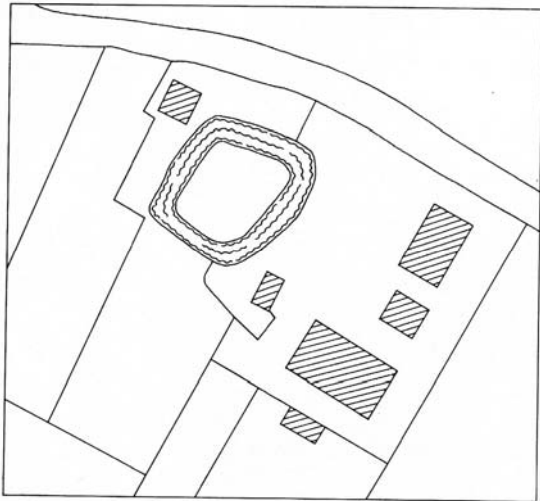
Afbeelding 3: Boerderij Bloemershof ± 1955

Foto: Bezit Bennie van Langen-Duijghuisen

Sleeburg

Iets verder ligt Sleeburg: te voren was het een heerengoed, en moet toen als zoodanig door zekeren Heer Egmond Joosten zijn bewoond geweest. Daarvan weet ik iets meer: het was oudtijds een vrij sterk kasteel, met diepe grachten omgeven. Deze zijn er ten deele nog aanwezig. Eene schoone lommerrijke laan, die van het kasteel regt op de kerk aan liep, leidde deszelfs aanzienlijke bewoners derwaarts heen. Van die laan is nu geen enkel spoor meer, ook niet van het slot, eenige grondslagen daarvan uitgezonderd. De tegenwoordige boerenwoning was toen het koetshuis. De heer Munter, thans eigenaar van Sleeburg, voert dien naam bij den zijnen⁴; zoo als gij daar aan het einde der laan, op dien jagtpaal, lezen kunt.

⁴ In 1719 verwierf Andries Cornelis Willem Munter van Doorn, uit huize Doorn in de Betuwe, door huwelijk met Wendela te Hove de Havezate Sleeburg en werd Heer Munter van Sleeburg

Afbeelding 4: Herengoed Sleeburg volgens het minuutplan van 1820 Uit: AG Schulte, *Het Rijk van Nijmegen. Westelijk gedeelte. Staatsuitgeverij, Den Haag 1982*

Valkstraat

Thans moesten wij keeren, en eene straat, zoo als men soortgelijke hier te lande, doorgaans eenen voerweg noemt, inslaan, die ons nu rechtstreeks naar de kerk van Over-Asselt moest brengen. Aan dezen weg, de Valkstraat genoemd, die schier evenwijdig met den dijk loopt, moesten vroeger, zoo als men zegt, vele huizen gestaan hebben, dat niet geheel onwaarschijnlijk is. Daar hebt ge al weder kalk en puinaarde.

De Tempel

Ziet gij dáár dat hooge huis op den dijk, de Tempel geheeten? Hoe het aan dien naam komt, is mij onbekend. Misschien is het te voren eene plaats geweest, waar de Prior van het naburig klooster⁵ geestelijke oefeningen hield. Daartoe was het uitnemend geschikt, om deszelfs stille, schier afzonderlijke ligging, en om het ruim uitzicht op de Maas, en het kleurige landschap daarover, vanwaar eene rechte weg tot het klooster lag.

Afbeelding 5: De Tempel vanaf de Maas, 23 juni 2006

De eenige bijzonderheid mij daarvan bekend, is, dat de Tempel, voor honderd jaren door de weduwe Wenteltrap werd bewoond, met het regt, om de rivier met eenen aak te mogen bevaren. Thans is ook hij de eigendom des heeren Munter. Zijn rentmeester woont er op; en heeft er eene goede herberg, en een geregeld pontveer.

Kerk en klooster

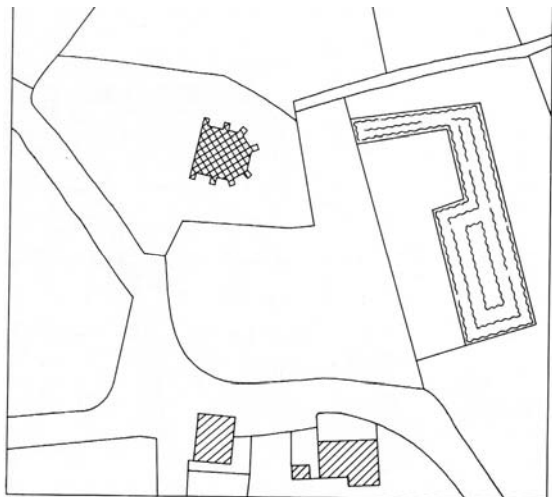
Zoo sprekende en mededeelende waren wij de kerk genaderd. Wij beschouwden dezelve in- en uitwendig. Ach! enkel het koor! Welke een somber aanzien alles! Hoe anders moet het hier in vroegere dagen zijn geweest! Zoo dachten wij, zonder een woord te spreken. "Wat zijn dat voor grachten achter de kerk?" dus brak mijn vriend eensklaps het stilzwijgen af, "en heeft daar geen muur gestaan?" -Die grachten omgaven het klooster, waarvan ik daar even sprak. Zie, dáár stond het op dat eilandje. En de muur, waarvan gij zoo even de sporen ontdekte, was ongetwijfeld eenmaal hier langs doorgetrokken, zoodat en klooster en kerk, dit geheel terrein hier - mij dunkt, ik zoude het nog wel kunnen afbakenen, - door denzelfden was omsloten. Zoo was dan de kerk hier, het klooster daar. Doch het wordt mij, op dit open kerkhof, zoo wee om het hart. Het is mij als of ik de kloosterlingen zie verrijzen uit hunne graven, en in statelijken optogt die deur der kerk binnen treden, welke naar den kant des kloosters was, doch thans is toegemetseld. Laat ons in

⁵ Zie afbeelding 6

de woning van den koster en schoolmeester gaan⁶.

Daar zijn we meer op ons gemak, en kan ik ongestoord aan uw nieuwsgierig verlangen, ten minste eniger mate, beantwoorden.

De kerk te Over-Asselt - dus begon ik, rustig gezeten, te verhalen - is kennelijk van zeer oude dagteekening.

Afbeelding 6: De Hervormde kerk te Overasselt volgens het kadastraal minuutplan van 1820. Van het bestaan van een vrouwenklooster ter plaatse zijn (tot op heden) geen gegevens bekend.

Uit: AG Schulte, *Het Rijk van Nijmegen. Westelijk gedeelte. Staatsuitgeverij, Den Haag 1982*

Wanneer zij gesticht, en wie de heilige geweest zij, waar aan zij was toegewijd, is onzeker. Misschien wel aan Onze Lieve Vrouwe. Dit althans schijnt ten opzichte van het klooster het geval geweest te zijn, want er is hier nog eene vicarij tot de Lieve Vrouwe altaar. Hetgeen gij er al nog van ziet overgebleven, is alleen het koor zoo als ge juist heb opgemerkt. In hetzelfde komen de weinige hervormden van Over- en Neder-Asselt godsdienstig te zamen. De toren heeft meer dan 25 ellen vooruit gestaan. Er hingen twee zware klokken in, die er ten jare 1672 door de Franschen zijn uitgenomen, en door de boeren, naar den willekeur van deze toen reeds zoo lastige vreemdelingen, naar elders vervoerd. Sommigen van hen, die bereids zijn ontslapen, hebben aan thans nog levende menschen, verhaald, dat zij, als kinderen, omstreeks het jaar 1710, binnen

de bouwvallige muren van den toren gespeeld hadden.

Afbeelding 7: Hervormde Kerk, 6 mei 2006

Denkelijk is hij na den vermelden klokkenroof in 1672, in toenemend verval geraakt, en zoo, na 1710, met het muurwerk tot aan het koor geheel gesloopt en vernietigd. Laat u dit over de kerk genoeg zijn, en verneem nu nog het volgende aangaande het achter de kerk gestaan hebbende vrouwenklooster⁷. Tijdens de vestiging der hervorming alhier zijn de geestelijke jonkvrouwen met haren prior, die alle roerende goederen, alle stukken en papieren, het klooster en deszelfs gronden betreffende, mede nam, naar Kessel in het land van Kleef gevlugt. Daar zoude hare orde nog lange jaren bestaan hebben. De prior was verplicht, om jaarlijks uit de priorie-goederen 800 Carolinae guldens aan den bisschop van Roermonde te betalen. Naderhand is daaruit aan de predikanten (hiertoe requestreerende) f 500 verstrekt, welke som vervolgens tot f 300 is terug gebracht, maar toen met het genot van eene vrije woning en tuin. Zoo als het toen bepaald is, bestaat het heden ten dage nog.

⁷ Van deze kloosterorde zijn geen gegevens bekend. Wel had pastoor Ricolf (1258) contacten met de Cisterciënzerinnen uit klooster te Grevental

⁶ Valkstraat, hoek Tempelstraat

Kraaijenberg

Intusschen is mij de tijd, op welken de reformatie ter dezer plaatse is ingevoerd, niet zeker gebleken. Geurt Callenfels, die, in 1666 zijn heilig dienstwerk begon, was de eerste predikant, welken ik vermeld vond: en woonden de leeraars, vóór zij die vrije pastorie en tuin verkregen in het hier nevenstaande boerenhuis, de Kraaijenberg genaamd⁸, hetwelk we zoo even zijn voorbij gegaan.

Zoo sprak ik in des onderwijzers woning. Na zijne school eens opgenomen, en den man bedankt te hebben voor zijne beleefdheid, gingen we onzen togt vervorderen. Onderweg vroeg mijn vriend, en wie zoude het niet met hem gedaan hebben? of ik soms ook wist wie de tegenwoordige eigenaren der voormalige priorie-goederen alhier zijn, en hoe deze in derselver bezit zijn gekomen. Ik antwoordde hem: de goederen, waaruit de 800 Carolina guldens, welke tot het jaar 1623 aan den bisschop van Roermonde stiptelijk waren uitbetaald, zijn sedert, op welke wijze weet ik niet, vervallen aan Hans Willem van Randwijck. Zijne erven waren hier waren hoogstwaarschijnlijk de leden van het geslacht der van der Moelens, wier familiewapens nog in 1794 in de kerk prijkten⁹.

Door het huwelijk van den hoog welgeboren heer Van Deelen, heer van Middelvoor met jonkvrouwe Jannetta Agnes Van der Moelen, den 17. November 1684 te Over-Asselt voltrokken, is een deel dezer goederen, benevens het regt van collatie, overgegaan aan den hoogwelgeboren heer baron Van Deelen, Heer van Schonenberg (thans Brakell tot den Brakell), terwijl het ander deel, aan de Van der Moelens verbleven,

⁸ Ligt aan de Tempelstraat

⁹ De zaak is uitgemaakt. Eene grafzerk te Nijmegen op het koor der groote kerk, tusschen de ingangen tot den grafkelder der Van Randwijcks gaf mij onlangs te lezen: "De HoogWelGeboren Heer Jan van der Moelen in syn leven Heer tot Over-Asselt, Schoonenborg, Sleeborg en Druyten, gedeputeerde van de Staten des Furstendoms Gelre enz. Sterft 25 Julij 1688. En de HoogWelGeboren Vrouwe Mechteld van Randwijck, Douarière van der Moelen, in haar leven Vrouwe enz. Sterft 10 April 1701.

omtrent het jaar 1700, bij openbare veiling, met uitbranden der kaars¹⁰, is aangekocht door den Amsterdamschen heer David Jan Ten Hove¹¹, grootvader van den tegenwoordigen eigenaar jonkheer Munter Van Sleeburg.

Kasteel Nagelhorst¹²

Dus verhalende en wandelende, kwamen wij op eene plek van zonderling aanzien. Overal verhevenheden, en duidelijke teekenen van slooping. Ik zag den wensch van mijnen reismakker. Wij stonden hier op de grondslagen van het vroeger zoo vermaard kasteel de Nagelhorst¹³, waaronder die bouwhof daar, nog aldus geheeten, behoorde, en misschien ook de tegenwoordige hervormde pastorie, welke ge hier kort vóór ons ziet. Het is gewis versterkt geweest, of waartoe anders die grachten, schoon zij thans niet veel meer zijn dan sloten, die nog ten deele gedempt zijn. Het werd, de tijd waarop weet ik niet, door de familie Van Schoonenberg van den heer van De Nagelhorst aangekocht. Het staat op alle oude landkaarten aangeteekend, en waarom denkt ge? zeker vooral omdat "er in den oorlog met Spanje, bij de vrijbevechting dezer landen, eene schermutseling tusschen de Staatsche en Spaansche troepen bij het kasteel de Nagelhorst te Over-Asselt heeft plaatsgehad." In 1730 was er nog een gedeelte van over. En wat zien we er nu van?.. Laat ons verder gaan, ons wachten nog meer zulke treffende herinneringen aan die dagen van oorlog, mijn vriend. Nog kunnen wij hare plaatsen vinden.

We wandelden dan langs de linkerzijde der pastorie, maakten hierop regts om keer, en bevonden ons, toen wij haar waren voorbij gegaan, in eene breede laan. Deze laan, anders zoo stil, werd heden om den markttag te Nijmegen, druk bereden. Deze

¹⁰ Gebruik bij veiling: het bieden eindigde wanneer de kaars was opgebrand

¹¹ David ten Hove was de grootvader van Wendela ten Hove. (zie ook voetnoot 4)

¹² Bedoeld wordt Havezate Nagelhorst (redactie)

¹³ Huidige boerderij van Jenniskens, Kasteelsestraat 10

weg leidt over Hater derwaarts heen. Hoe levendig is het dan ook aan het Tempelscheveer. Ziet ge, reeds komen de bewoners van het Overmaassche met welvoorziene beurzen van daar terug.

Afbeelding 8: Trekveer Maas bij De Tempel in 1910
Foto: digitale copie Gerard Rooijackers

Zij hebben te Nijmegen hun vee en de voortbrengselen van hunnen vruchtbaeren grond aan den man kunnen brengen. Straks nog eens getempeld, dan de rivier andermaal over, en nu zich gehaast, of niet gehaast naar hunne haardsteden.

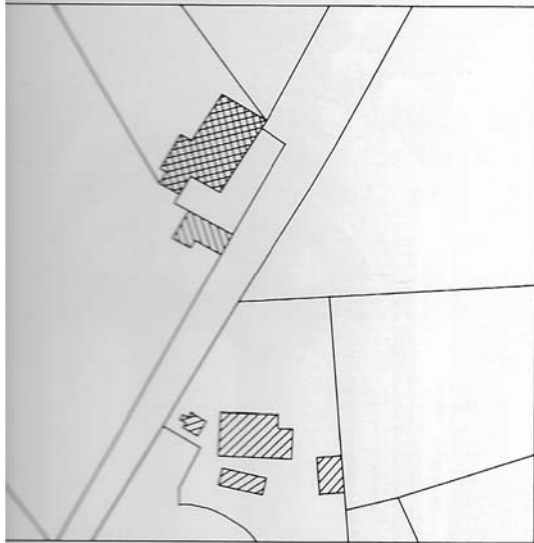
Huis Slimsijp

Maar, waar is dat groote huis, het geleek wel naar een kasteel, hetwelk ik, nog voor we ons aan de Nagelhorst bevonden, gemeend heb te zien? Wij stonden er vóór. Dat was eene verrassing! Willen wij er niet ingaan? Wij hebben er gelegenheid toe. Na de brug overgetreden te zijn, bereikten wij het voorplein. Het huis zelf zag er zeer vreemd uit, vooral ook door deszelfs vooruit stekende vleugels, zoo dat wij ons in een besloten vierkant zouden bevonden hebben, ware het niet dat er eene zijde van geopend was, die ons, over de brug, in eene lange laan aan den overkant van den rijweg, een niet onaardig verschiet opleverde. Hier waande ik mij eenmaal in den ouden tijd verplaatst. Eens dat ik de oude, hier wonende dame, een bezoek bragt, kwam mij een tal honden blaffende tegen, terwijl een oude bediende, met een wit schort voor en van eenen sleutelbos voorzien, op mijn herhaald geklop met eenen zwaren klopper, mij de betrekkelijk even zware deur, die op hare hengsels kraakte, opende. Eene oude deftige vrouw ontving mij in eene ouderwetsche zaal

vol ouderwetsche meubelen, met ouderwetsche beleefdheid. Ik werd op dezelfde wijs uitgelaten, als ik gekomen was.- Nog hoor het honden geblaf, nog zie ik den knecht en zijne meesteres; hoewel beide reeds zijn ontslapen en de honden verdwenen zijn. Thans is alles stil; het kasteel onbewoond en ledig! -Eene vriendelijke, hand had ons den toegang bezorgd. Wij namen de zalen en kamers in ogeschouw, vervolgens beklommen wij de trappen op en bezagen de bovenvertrekken; die, bij de kenteekenen van vroegere grootheid, de marmer schoorsteenmantels, thans even zeer het verval kenschetsen. Wij plaatsden ons aan het midden venster, om onzen blik van boven in de laan aan de overzijde te werpen. - De naam van dit kasteel of van den grond waarop het voor ruim twee eeuwen gebouwd werd, is Slimsijp. Die van Schonenberg is, sedert de slooping van het ware huis Schonenberg, welks overblijfselen wij zoo aanstonds zien zullen, op dit huis overgegaan¹⁴, bij welke gelegenheid die beide vleugels er aan zijn toegevoegd, want deze verraden immers kennelijk eenen lateren bouwtrant? Misschien wordt ook dit eerlang vernietigd, zeide mijn vriend. - Ik hoop het niet, was mijn antwoord, hoewel ik reden heb om er voor te vreezen. Rigten wij nu onze schreden naar het oude Schonenberg.

¹⁴ Ook bekend als Kasteel Schooneburg.
Ligging: Kasteelsestraat, Hibma Hoeve

Huis Schooneburg

Afbeelding 9: Links boven: De RK schuurkerk op Schoonenburg volgens het kadastraal minuutplan van 1820. Midden onder: Huis Klein Schooneburg
Uit: A.G. Schulte, Het Rijk van Nijmegen. Westelijk gedeelte. Staatsuitgeverij, Den Haag 1982

Wij vonden hetzelfde spoedig, dicht bij de nieuwe R.C. kerk, schier aan den grens van Over- en Neder-Asselt, maar zagen ook hier al weder niets dan sporen van de plaats waar het eenmaal stond.

Nog enkele vischvijvers, nog slechts enkele grachten! De tijd drong ons. Ook wist ik mijnen vriend van dit Schoonenburg niets te verhalen.

Afbeelding 10: Kruisbeeld en gedenkplaat op plek van de RK schuurkerk op Schoonenburg aan de Rotsestraat, 8 mei 2006

Tekst gedenkplaat: Op deze plaats gingen de katholieken van Overasselt ter kerke van 1633 - 1891. Tot 1836 in een schuurkerk. Daarna in een stenen kerkgebouw. Van 1840 - 1891 werden hier ook hun doden begraven.

Geplaatst ing. besl. in de laatste raadsverg. v.d. gem. Overasselt op 27-6-1980.

Alvorens het echter te verlaten, uitte hij zijn vol gemoed onwillekeurig in deze woorden: "Als die heeren eens opstonden uit hunne graven, en deze verwoestingen van hunne geliefkoosde heerlijkheden aanschouwden!" Laat de dooden rusten den slaap des doods! Voelen wij maar de kracht der spreuk: alle heerlijkheid des menschen is als eene bloem des gras, ja, we voelen hier hare waarheid zoo, dat ons die andere spreuk boven alles dierbaar zij: het woord des Heeren blijft in eeuwigheid.

Nederasselt

In ernstig gepeins trokken wij voort, en de weg of straat waardoor we nu kwamen, was juist niet zeer geschikt, om ons eene stemming van het gemoed te ontnemen, die ons verder genot zoude kunnen storen. Om dit te verhinderen, brak ik het somber stilzwijgen af, daarbij van den hak op den tak springende, zoo als het spreekwoord zegt. Er is ook te Over-Asselt een gild, even als te Mook aan den H. Antonius toegewijd, en dezelfde statuten hebbende, zoodat men ook dáár jaarlijks naar den vogel schiet, om koning en keizer te worden. Deze straat is de dorpsstraat van Neder-Asselt. Zij is vrij dicht bebouwd, en strekt zich uit tot aan den grooten weg van Grave naar Nijmegen. Hieruit zult ge eenigermate over de lengte van het dorp kunnen oordelen. Wij hadden ons nu links gekeerd, naar den Maasdijk, dien wij reeds van verre ontwaarden. Hier ergens moet het fort hebben gelegen, hetwelk de graaf Van Mansveld, die onder Parma diende, in Februarij 1586, ter blokkeering van Grave, onder vele andere heeft doen opwerpen, de Wortelschans¹⁵ genaamd. Mijn reisgenoot stond hierop een oogenblik stil, en zeide toen: dat zal wel hier

¹⁵ Het huidige Schans-straatje, langs de Maas, in het verlengde van de Kleefse Veerstraat

bij den molen¹⁶ zijn geweest. Alles heeft er het aanzien van, en juist in eene naar ons toeloopenden bogt van den dijk! Ik verwonder mij over uwe krijgskundige taktiek, die u op zoo beslissenden toon doet spreken. Maar het is niet onmogelijk, zelfs min of meer waarschijnlijk.

Afbeelding 11: St. Elisabeth Kerk Grave, 6 mei 2006

Fluks hadden wij den dijk beklommen. Welk een belangrijk uitzicht op de stad en vesting Grave, die schier regt tegen ons over lag, en zich van deze zijde, vooral door hare hooge kerk en toren gansch niet onbehagelijk voordeed.

Ziet ge dat huis daar ginds op den dijk? Nu, dat is het veerhuis of de zoogenaamde brouwerij¹⁷. Daarbij heeft de oude R.C. kerk van dit dorp gestaan. Zij is denkkelijk door eene dijkbreuk, eeuw, jaar en datum onbekend, geruïneerd. Onlangs heeft men er nog eenige fundamenten uitgebroken, en bij die gelegenheid eene menigte menschenbeenderen gevonden, ter plaatse, waar de toren zich verhief. Later is er een andere toren opgerigt, doch dezen hebben de Hollandsche troepen, in 1795, tijdens het beleg der stad door de Franschen, geheel, want hij was reeds gedeeltelijk afgebroken, omvergehaald. Zie, daar stond hij, waar men, in 1804, dat lieve koepelkerkje, uit eigene

middelen, voor de hervormden, heeft aangebouwd.

Grave

Nog een eind wegs hadden we over den dijk af te leggen, alvorens het Graafsche veerhuis genaderd te zijn. Ik besteedde dien tijd, om mijnen vriend zoo het een en ander van Grave, of de Graaf, waarop wij het uitzicht hadden en bleven behouden, te herinneren. "....." Nadat we het overige van den avond onder vriendelijken kout hadden gesleten, zetteden wij ons aan den welvoorzien disch, en begaven ons weldra, vermoeid van onze wandeling, ter ruste.

Colofon:

Dit bulletin is een uitgave van de Werkgroep Historie Worsum

Correspondentie:

Harrie Joosten
Worsumseweg 3
6611KT Overasselt
T 024-6221644
E harrie.f.p.joosten@freeler.nl

¹⁶ Is waarschijnlijk de "Maasmolen" die in 1740 bij een dijkdoorbraak werd beschadigd en weer opgebouwd. Daarna is de molen tot twee maal toe verplaatst en uiteindelijk in 1975 bij de "Molenwiel" geplaatst.

¹⁷ De Salvatorkerk en de brouwerij stonden op de plaats waar nu de stuw, het bruggenhoofd en de oprit naar de brug zijn gelegen.